

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

[§. I. Error Pelagii proscribitur.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

reperitur peccatum, illud in Deum moventem, non verò in voluntatem motam refundendum sit; quia voluntas creata non potest in suos actus bonitatem vel malitiam moralem inducere, nisi liberè, & cum indifferentia activa, seu potentia ad oppositum operetur: *ibi enim* (inquit S. Doctor in 2. distinct. 24. quæst. 3. art. 2.) *incipit genus moris, ubi primò dominium voluntatis invenitur.* Hæc autem quam aliena sint à principiis & doctrina Thomistarum, quis non videat? Thomistæ enim docent Deum non movere moraliter, sed physicè tantum ad materiale peccati, & affirmant talem motionem relinquere in voluntate indifferentiam activam, seu potentiam ad oppositum: unde toto cælo à Lutheranis & Calvinistis differunt, ut in Apologia Thomistarum, Tractatu de scientia Dei inserta, fusè ostendimus.

Ad tertium nego etiam Antecedens: cum enim motio physica, ut sæpè diximus, sit præteritiva, & ad ea solùm quæ ad ordinem physicum pertinent se extendat, non potest caulare peccatum, quod est quiddam defectus ad genus moris spectans, nisi sit conjuncta cum motione morali. Quare si per impossibile Deus posset esse causa peccati, non posset alio modo per alios illud caulare, quam moraliter & physicè simul movendo voluntatem creatam ad actum peccati.

Ad ultimum, concessio Antecedente, nego consequentiam. Ad cujus probationem dicendum est, quod licet motio physica sit major moraliter intensivè, id est potentior & efficacior, est tamen minor extensivè, quia, ut diximus, sistit intra ordinem physicum, nec se extendit ad ordinem moralem, sicut motio moralis. Unde hæc argumenta contra Suarez, & alios scientiæ medicæ assertores, facilè retorqueri possunt: cum enim illi doceant, Deum sæpè ponere homines in illis circumstantiis & occasionebus, in quibus per scientiam medicam prævidit eos infallibiliter peccaturos, manifestum est, juxta illorum principia, Deum moraliter movere & prædeterminare homines ad peccandum, ut Lutherani & Calvinistæ asserunt, subindèque esse causam peccati, quod ut ostendimus, in solam motionem moralem potest reduci. Nam sicut occasiones peccandi moraliter movent & incitant ad peccandum, juxta illud commune Gallorum estatum, *l'occasion fait le larron*: ita & qui ponit hominem in illis, mortaliter ad peccatum movere censetur, ut alibi fusè exposuimus.

De causa peccati ex parte Dæmonis, de qua agit S. Thomas qu. 86. nulla est celebris difficultas: certum est enim, Diabolum indirectè solùm & per accidens esse causam peccati: primò per modum proponentis objectum malum; secundo per modum luadentis & allicientis, quando una cum objecti propositione excitat & movet appetitum sensitivum per passionem, aut phantasiam, quibus objectum reddit valde conveniens & optabile, & consequenter rationibus quibusdam apparentibus, depromptis ex phantasia, intellectum decipit: intellectus verò sic deceptus, voluntatem ad peccandum trahit, ut explicat S. Doctor art. 1. & 2. illius quæstionis. Nunquam tamen potest Dæmon necessitatem peccandi voluntati inferre, quia eam non movet nisi per modum proponentis objectum (non enim potest fundum animæ seu voluntatis immediate pervadere & penetrare, cum hoc sit so-

lius Dei qui eam creavit) nullum autem bonum creatum & delectabile, quamvis cum rationibus validissimis voluntati proponatur, potest ei necessitatem inferre, cum non possit eam perfecte implere, seu plenè satiare, juxta illud D. Bernardi: *Animam capacem Dei, quidquid eo minus fuerit, non implet;* & istud: *Anima rationalis ad imaginem Dei creata, ceteris rebus occupari potest, satiare non potest.*

DISPUTATIO VII.

De Peccato Originali.

Ad quæstionem 81. & duas sequentes.

INter causas peccatorum extrinsecas, ultima est homo, qui dupliciter potest ad alienum peccatum concurrere, nempe per modum proponentis & luadentis (qui modus est ei communis cum Dæmone, & ideo de eo D. Thomas specialem voluit instituire quæstionem) & ut principium generationis, culpam simul cum natura traducens, qui modus est proprius solius hominis, non cujuscumque, sed primi parentis; qui cum esset à Deo constitutus caput naturæ humanæ, totam illam in se peccando vitiavit, & sic vitiatam, per feminalem propagationem in posteros transfudit: & de ista causa fusè disserit S. Doctor à quæst. 81. usque ad 84. existentiam, essentiam & subjectum peccati originalis exponens. Ejus vestigis inhærentes, hæc tria in hac dispositione elucidare conabimur. Ad demus etiam aliquid de pena debita originali peccato. Porro hæc disputatio maximi ponderis est & momenti, cum ex cognitione peccati originalis dependeat præcipuorum fidei articulorum notitia. Unde egregè Augustinus lib. de peccato origin. contra Pelagium & Cælestium cap. 24. *In causa duorum hominum, quorum per unum venundati sumus sub peccato, alterum redimimur à peccato: per unum præcipitati sumus in mortem, per alterum liberamur ad vitam, proprie fides Christiana consistit.* Et lib. 5. contra Julian. cap. 2. *asserit quod adeo est necessaria peccati originalis notitia, ut qui illud negant, ipsi fidei fundamenta nitantur subvertere.*

ARTICULUS PRIMUS.

An sit peccatum originale?

CUM quæstio an est, juxta Aristotelem præmitti debeat quæstioni quid est, peccati originalis existentia adversus Pelagianos demonstranda est priusquam ejus naturam & quidditatem explicemus.

§. 1.

Error Pelagii proscrubitur.

TRaductionem peccati Adæ in ejus posteros negarunt olim Pelagius, & ejus discipuli Cælestius & Julianus, ut refert D. Augustinus variis in locis. Qui error quinque potissimum propositionibus

ggg 3

huc.

fictionibus constabat. Prima est, Adamum per peccatum sibi soli nocuisse. Secunda, parvulos nullam contrahere culpam & pœnam ex parte Adami. Tertia, baptismum non esse necessarium hominibus ad remissionem peccatorum, sed solum ut ipsi fiant filii adoptionis, & ad regnum cœlorum jus habeant. Quarta, morbos, mortem, & cœteras naturæ nostræ miseras, non esse effectus peccati originalis, sed tantum defectus & necessitates humanæ naturæ. Quinta, concupiscentiam sive rebellionem carnis adversus spiritum, nec esse malum pœnæ, nec malum culpa, sed bonum naturæ, quod in Adamo etiam in statu innocentie ante peccatum viguit. Eundem errorem secuti sunt Armeni, Albigeneses, Anabaptista, ut videre est apud Castro lib. 12. de hæresibus, verbo *peccatum*, hæresi 1. Abailardus, teste D. Bernardo Epist. 60. & nostro sæculo Zuinglius lib. de peccato origin. Jacobus Faber, & Erasmus in commentariis in capite 5. ad Romanos.

2. Illum errorem impugnant SS. Patres ex variis Scripturæ testimoniis: Primum habetur Ps. 50. ubi David de se dicit; *In iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.* Quod non potest intelligi de peccato actuali parentum David, cum non fuerit ex adulterio natus, sed ex legitimo matrimonio Jesse & conjugis ejus; sed tantum de peccato originali, quod etsi unum sit, vocatur tamen in plurali *iniquitates & peccati*; quia causa est & radix omnium aliorum peccatorum. Unde ibidem ait D. Augustinus: *Quid est quod se dicit iniquitate conceptum, nisi quia trahitur iniquitas ex Adam?*

3. Secundum testimonium est illud Job. lib. 14. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? nonne tu qui solus es?* Ubi Septuaginta sic vertunt: *Nemo mundus à sorde, nec infans unius diei super terram:* quod esse intelligendum de sorde peccati, non verò de immunditia corporali, probat divus Thomas 4. contra gent. capite 50. tum quia tribuitur soli Deo quod possit ab ea mundare: tum etiam quia loquitur de sorde, ratione cujus homo ducitur in iudicium, ut constat ex verbis præcedentibus: *Et dignum ducis super hujusmodi aperire oculos tuos, & adducere eum tecum ad iudicium?* nemo autem ad iudicium adducitur nisi pro culpa. Cum ergo infans unius diei non possit habere peccatum actuale, convincitur pollutum esse fordibus peccati originalis.

4. Tertium & præcipuum, quod adducit S. Thomas hic art. 1. in argum. *sed contra*, & quo frequenter utitur D. Augustinus contra Pelagianos, sumitur ex verbis illis Apostoli ad Roman. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* Ex quibus verbis hoc potest argumentum deduci: Per unum hominem intravit in hunc mundum quoddam peccatum, quod omnes homines fecit peccatores, & morti obnoxios: At ejusmodi peccatum non potest esse actuale, id est actuali voluntate commissum; cum etiam infantes morti sint obnoxii, & sæpe moriantur antequam quidquam boni vel mali propriâ voluntate egerint: Igitur peccatum est originale.

5. Tam clarum & apertum Apostoli testimonium eludere conabantur Pelagiani, illud interpretando de transitu peccati in posteros, non per originem, sed per imitationem, quia scilicet

primus parens viam peccandi nobis aperuit, suoque exemplo nos ad peccandum movet.

Sed in primis huic eversioni aditum præcludit Augustinus lib. de peccatis meritis & remiss. cap. 9. arguens in hunc modum: *Si Apostolus peccatum illud commemorare voluisset, quod in hunc mundum non propagine sed imitatione intraverit, ejus principem non Adam, sed diabolum diceret, de quo scriptum est, ab initio diabolus peccat; de quo etiam legitur in libro Sapientia: Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum; imitantur autem eum qui sunt ex parte ejus.*

Deinde verba Apostoli non solum adultos, sed etiam parvulos comprehendunt, cum etiam parvuli mortem experiantur, quam per peccatum intrasse, esseque pœnam & effectum illius, docet Paulus: At in parvulos peccatum Adami non transit per imitationem, cum ante usum rationis ipsi, imitari peccando non possint: Ergo necessario fatendum est, Apostolum non loqui de transitu peccati per imitationem, sed per originem & propagationem.

Præterea Paulus dicit peccatum Adæ ad posteriores pertinere, sicut mortem: Sed mors non tantum imitatione, sed necessitate quadam derivatur ad filios Adæ: Ergo & peccatum.

Denique idem Apostolus docet ita peccatum Adæ derivari ad posteriores, sicut justitiam Christi ad regeneratos: At hæc non per solam imitationem, sed per veram in illo regenerationem redundat in homines: Ego peccatum Adæ non transit in posteros per solam illius imitationem, sed per originem & propagationem. Unde Augustinus de peccat. meritis & remiss. sic ait: *Sicut ille in quo omnes vivificabuntur, præterquam quod se ad justitiam exemplum imitantibus præbuit, dat etiam sui spiritus occultissimam fidelibus gratiam, quam latenter infundit & parvulis: sic & ille in quo omnes moriuntur, præterquam quod eis, qui præceptum Domini voluntate transgrediuntur, imitationis exemplum est, occulta etiam ratione carnalis concupiscentia sua, tabificavit in se omnes de sua stirpe venientes.*

In ejusdem veritatis Catholicæ confirmationem adducit idem S. Doctor lib. 1. contra Julian. cap. 3. & lib. 2. in fine plura SS. Patrum, qui Pelagium præcesserunt, testimonia, scilicet Cypriani, Irenæi, Hilarii, Gregorii Nazianzeni, Ambrosii, & ait hunc consensum Doctorum Ecclesiæ ante exortam hæresim Pelagii esse infallibile & divinum hujus veritatis argumentum. Inter alios insignis est locus Cypriani lib. 3. Epist. ad Fidum, ubi sic habet: *Infans recens natus contagia mortis antiquæ primâ nativitate contraxit: & Ambrosii, qui explicans hunc versum Psalmi 48. Iniquitas calcanei mei circumdabit me, sic ait: Alia est iniquitas nostra, alia calcanei nostri, in quo Adam dente serpentis est vulneratus, & obnoxiam hereditatem successionis humanæ suo vulnere derelinquit, ut omnes illo vulnere contudemus. Demum Augustinus lib. 3. de peccat. meritis & remissione cap. 6. loquens de peccato originali: Non aliud, inquit, ex quo Christi Ecclesiæ constituta est, divinarum scripturarum tractatores, & Christianarum dispensationum scriptores senserunt, non aliud à majoribus acceperunt, non aliud posteris tradiderunt. Et cap. 7. Hoc de originali peccato apud Ecclesiâ fidem tantâ constantiâ custoditum fuit, ut ab eo qui dominica tradidit eloquia, magis certissimum proferretur ad alia falsa refutanda, quam id, tanquam falsum refutari a aliquo tentaretur.*

Non desunt etiam rationes Theologicae ad errorem Pelagii refellendum, quas adducit D. Thomas 4. contra gent. capit. 50. Prima est: In quocumque invenitur moriendi necessitas, necesse est ut aliqua culpa praecesserit: Sed haec necessitas reperitur in homine à principio suae natiuitatis, cuius signum est quod aliqui statim post natiuitatem moriuntur: Ergo in eis invenitur aliqua culpa; cumque actualis esse non possit, eò quod in illa aetate illius incapaces sint, debet esse per originem traducta, subindeque originale peccatum. Minor patet, Major probatur. Mors autem moriendi necessitas est poena peccati; cum homo in prima sui conditione fuerit immortalis per gratiam, juxta illud Sapient. 2. *Deus creavit hominem in extirminabilem*; aliàs si mortalis fuisset in prima sui institutione, frustra illi communicatum fuisset Genes. 2. *in quocumque die comederis ex eo, morte morieris*, id est morti eris addictus: Ergo in quocumque invenitur moriendi necessitas, culpa etiam reperiri debet.

Secunda ratio desumitur ex necessitate baptismi: Baptismus enim institutus est in remedium peccati: Sed exhibetur parvulis, juxta communem Ecclesiae consuetudinem: Ergo in illis invenitur peccatum: non actuale, cum illius ante rationis usum capaces non sint: Ergo originale.

Respondabant Pelagiani, baptismum dari infanribus, non ut à peccato munderentur, sed ut ad caeleste regnum perveniant, in quod nullus introire potest, nisi prius renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, ut dicitur Joan. 3.

Sed haec responsio facile confutari potest: Primum quia ut arguit D. Thomas loco supra citato, quod infantes non renati per baptismum à regno Dei excludantur, non potest aliunde provenire, quam ex aliqua culpa, quae inquinati & maculati sunt: Ergo si eis confertur baptismus, ut illo aperiatur ipsis janua regni caelestis, datur ut à culpa munderentur. Consequencia patet: quia baptismus non aliter aperit januam regni caelestis, quam removendo prohibens. Antecedens verò probatur. Nemo à sine suo deficit ad quem ordinatus est, nisi propter culpam; ut videre est in creaturis irrationalibus, quarum nulla à sine suo deficit, nisi ex aliquo peccato, ut sic dicamus naturali, quod sit aliquis naturalis defectus: Sed finis constitutus à Deo omnibus rationalibus creaturis, est visio clara ipsius: Ergo ab illa non excluduntur, nisi propter aliquam culpam.

Secundò: Nisi baptismus collatus infantibus culpam supponat, non verificabitur forma baptismi, videlicet, *Ego te baptizo*, quod idem est ac abluo & mundo; abluere enim & mundare, necessariò supponunt sordes & immudiam; quae cum non sit corporalis, ut patet (ad extergendas enim sordes corporeas determinata verborum forma, & virtus passionis Christi non requiritur) debet esse spiritualis ratione culpae.

Tertiò: Parvuli cum baptizantur, eruantur à potestate diaboli, ut dicitur ad Coloss. 1. *Qui eripuit nos à potestate tenebrarum*, & patet ex caeremoniis baptismi, ut exorcismo, insufflatione, abrenuntiatione diaboli, quam per sponsionem facit infans quando baptizatur; haec enim manifestè indicant, daemone habere potestatem aliquam in infantes: Sed diaboli potestati non subduntur nisi peccatores & rei: Ergo in infantibus ante baptismum aliquod peccatum reperitur; cumque illud non sit actuale, propria

illorum voluntate commissum, debet esse originale.

Tertia ratio sumitur ex redemptione Christi, & in hunc modum formatur: Christus Dominus mortuus est non solum pro adultis, sed etiam pro parvulis, juxta illud Pauli 2. ad Corinth. 5. *Pro omnibus mortuus est Christus*: Sed solum pro mortuis Christus mortuus est, ut constat ex eodem Apostolo ibid. dicente, *si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*: Ergo parvuli mortui sunt morte animae, de qua loquitur Paulus, quae per solam culpam potest induci: unde cum parvulis non possit esse culpa actualis, fatendum est eis inesse culpam originalem.

Divinae revelationi, nec non rationi, ipsa patrociniatur experientia: Quot enim infirmitates, mætores, curas, dolores, labores, humana patitur natura? Quot tentationibus, quot vitis, quot concupiscentiis subiecta est? Ab ipsis etiam incunabilis homo dolet, tristatur, flei, ut merito dixerit Augustinus, hominem esse *Prophetam suae calamitatis, lacryma enim sunt testes miserie*. De de verb. *domini*.

Unde ut dicitur Eccl. 40. *Grave jugum super filios Adæ à die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture*. Haec autem miseriae & calamitates, certissima sunt peccati originalis indicia; communis enim poena communem ostendit praecessisse culpam. Unde August. lib. 5. contra

Julian. ait quod *durissimi hujus jugi onus sentiens Tullius, hominem dixit non ut à matre, sed tanquam à noverca natura editum in vitam, corpore & nudo, & fragili, & infirmo; animo autem anxio ad molestias, humili ad timores, molli ad labores, prono ad libidines*. Rem vidit (subdit S. Doctor) sed causam nescivit: cum enim sacris litteris eruditus non esset, ignorabat originale peccatum.

In ejusdem veritatis confirmationem observant aliqui, quod masculus recenter natus, ejulando exclamat AA, quasi Adamum arguendo; foemina verò EE, veluti Evam increpando. unde ortum habuit versus ille quem refert Lyranus in cap. 7. Sapientiae:

Dicentes Evel Aquorquot nascuntur ab Eva.

§. II.

Præcipua Pelagianorum argumenta solvuntur.

Objeiebant in primis Pelagiani quaedam Scripturae testimonia, praesertim illud Ezechiel. 18. *Filius non portabit iniquitatem patris*, quod Augustinus de poenis spiritualibus, non autem de temporalibus intelligendam esse asserit, eò quod etiam interdum contingit filios ob peccata parentum poenis temporalibus puniri, nunquam tamen (inquit) spiritualibus poenis propter ipsa afficiuntur: Atqui peccatum originale est poena spiritualis: Ergo illud ex Adamo non transiit in posteros. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 7. cum Christianis loquens, sic ait: *Filii vestri sancti sunt*: quod falsum esset, si illi nascerentur cum peccato originali, & privatione gratiae sanctificantis.

Respondeo, Ezechielem loqui non de patre communi totius generis humani, cujus bonum vel malum meritum ad omnes posteros pertinebat moraliter, ex constitutione divina; sed de privatis cujusque parentibus, pro quorum peccatis filii spiritualiter non ponuntur, nisi forte pecca-